

Sypké písky

Lidský život je neopakovatelný. Skládá se z náhod, pošetilostí i ohromujících poznání. Potkají se dva lidé a zajiskří. A jiní dva si ani nevšimli, že někdo kolem nich prošel - jak kdy a jak s kým. A za jakých okolností. Některá setkání do Vás vrostou, obohatí Vás a na jiná chcete co nejdřív zapomenout. A některá přímo z paměti vymazat.

Něco o tom vím. Jak o těch nádherných, okouzlujících, tak o těch prachmizerných. Měla jsem pohnutý život, často jsem si myslívala, že ta krásná jsou odškodnění za neřádnosti, jimiž byl život přímo prošpikován. Postupem let jsem přišla na to, že není jedno, zda jsem někoho potkala či se s ním setkala. Už obě slova totiž něco jiného vyjadřují. Potkat někoho mohu při cestě na nákup, do práce, jen tak v městské hromadné dopravě – kývneme hlavou, zamáváme že to jsme opravdu my, zastavíme se na pár všedních vět. Za chvíli o epizodce nevíme. Nevzrušeně jinému zmíníme „potkala jsem tuhle toho a toho, strašně zestárnul...“ Začneme-li ale vyprávět, že jsme se setkali s tím a oním, napovídáme, že to bylo příjemné, že nás to potěšilo, naladilo, na setkání rádi vzpomeneme. Potkání je něco jen tak, mimochodem, ve spěchu, bez vzruchu. Setkání nabudí chuť se někam na kus řeči posadit, zavzpomínat „pamatuješ?“, nebo „jestlipak ještě víte, že...?“ A jdeme domů, slova doznívají, je nám hezky, dokonce zalitujete, že jste třeba nebyli lépe upraveni, oblečení, nenacházeli se právě v nejjiskřivějším stavu myslí, a vůbec nehraje roli, zda šlo ženský či mužský protějšek – rádi se budete k milým chvílím vracet. Třeba až bude liják bičovat skla oken, v ohavný den kdy se Vám nic nedaří, nebo vítr v sídlištní zeleni bude naříkavě ohýbat kmeny štíhlých stromů, až Vás někdo zcela nesmyslně naštve... Až Vaše unavená mysl bude potřebovat záchranné lano, které Vás vyvede z té pustoty beznadějně chvíle.

Když nemohu spát, nezůstávám v horkém, zvaleném lůžku. Vstanu, jdu k oknu, odhrnu záclonu a dívám se do bezedných hloubek noční oblohy. Hledám „svou“ hvězdu. Ptám se na další cestu. Kladu jí otázky. Proč přišlo tehdy to a odešlo ono. Proč se nesplnilo, co jsem si tolik přála. Nevadí, že mi neodpovídá, tajuplně mlčí. Mám doma jen věrného čoklíka - nějak jsme zmeškali výuku lidské řeči a už to nestihnem - pozorně naslouchá, ale neodpovídá. S kým bych si občas povyprávěla? Žiji příliš dlouho sama a jsem navíc komunikativní typ, tak mluvívám sama se sebou. V duchu, okolí o ničem neví. Někdy se stane, že není-li noční téma příliš smutné, beznadějně, hvězdička párkrát výrazně zabliká, snad s mými názory souhlasí, i měsíc jako by pokýval svou rozpůlenou hlavou, vrátím se do teď už přijatelně teplých lůžkovin, a protože bůh spánku se někde nadlouho zapovídal, začnu vzpomínat. Na to hezké především. Jak jinak? Je to ta nejpříjemnější cesta ke zklidnění, ukolébání zjitřené mysli.

Všechny události svého života prožívám naplno, nic neprojde kolem mne, razí si cestu srdcem, tu konejšivě pohladí, tu švihne až do hloubi srdce zabolí, jednotlivé etapy mého života si na pitevně na mém srdci jednou možná se zájmem prohlédnou – budou jako výrazné stromové letokruhy, jako geologické vrstvy ve skále. Těch nádherných bylo asi málo, budou však i po té spoustě let zářit jako démanty, některé jen jako zlatonosné žilky ve vytěžených slojích, ale neustanou i těmi pár zrníčky vzácného kovu svítit na dálku. Budou tam taky hrbolaté, „kvetoucí“ rzi se zdviženými krabátými okraji, i neurčitelné směsi železa, těžkého olova, barvu měnicí mědi. Všechny dohromady budou mapovat to, co mne dusilo, trápilo, deptalo. Nebo dojívalo, dělalo na chvíli šťastnou. I k tomuhle popisu bych mohla přiřadit svá setkávání a potkávání. V těch krásných přibězích jsem vnímala nebe, šumění listoví, zurčení spěchající vody, svist větru ve vysokých, kvetoucích travinách letních luk, roztodivné vůně lánů obilí – tenkrát v něm ještě krásně kvetly chrpy i vlčí mák – natrpklou příchut' čerstvě

pokosených trávníků, tetelivé chvění slunečního světla v korunách stromů zalidněných ulic, křáplavě suché zvuky křídel rozletujících se holubů, ozývání se vodního ptactva v rákosí zčeřené hladiny rybníka, drolivý praskot písku a malých kamínků, doprovázející každý krok na sluncem vyhřáté polní cestě, tíhu předjarního horského sněhu na vyjíždě daleko od davu lhostejných lidí, zmrzlou vodu, která tvořila nad břehem horského potoka křišťálové rampouchy. Dodnes vidím zářivě modré nebe a duchničky sněhových mráček nad hlavou, nikdy nezapomenu na dramatická oblaka Tater mých dovolených, měkkost jejich dolin, divokou rozeklanost úbočí. Nekonečné nebe nad hlavou. Jako by to bylo dnes, mohu popsat i krásně barevně vyladěné zařízení hudebního salonku v Piešťanoch, stejně tak atmosféru plnou očekávání v pražském Domě umělců na jednom z hudebních svátků, girlandy pouličního osvětlení pod vilou Na Klaudiánce, v jejíž dráždivé tajemnosti jsem v tichu nocí naslouchala brilantně hrané Eroice, francouzským romantikům... Nikdy nevymažu z paměti napulírované auto, vířící neproniknutelný prach polní cesty, vezoucí mne k absurdnímu divadlu lidské ubohosti. Pamatuji si dodnes vůně, dráždivost či konejšivost okamžiků, detaily situací, ve vzduchu znehybnělá slova, záblesk očí, špatně maskovaný úsměv, předměty, nemající s dějem nic společného, byly to jen dekorace, aby vyplnily prostor... Tvořily akustiku pronášeným slovům. Všechny ty věci, vjemy, nálady i vůně tvořily neodmyslitelnou kulisu mým setkáním. Byla to moje odbočení z tvrdé silnice každodennosti, výlety do ticha, neznáma, okouzlení. Toulala jsem se, možná chvíli nesmyslně snila, ale na těch „vycházkách“ jsem i moudřela. Poznávala svět i z jiné stránky. Z té někdy lepší. Neobvyklá setkání mně přinášela pocity, že snad i sem-tam nějaká lidská spravedlnost existuje. Že jsou i jiní lidé, než ti, co se mnou občas ošklivě zacvičili. Disponovali mocí, a ač jsem srdnatá, výhra na mé straně se nekonala. Jsem svobodomyšlný tvor, jakákoliv neúměrná omezení pocítuji značně úkorně, jsem takový nenápadný, netušený rebel, dlouho to ve mně doutná, a pak je z toho najednou sopka. Takového člověka je nutno včas spoutat něčím, na co je citlivý, po čem potřebně změkne. Jako by osud cítil že budu k vyváženosti inklinovat, bylo-li něčeho příliš, zamíchal do indiferentního davu někoho, kdo mne z té tísní tlačence na chvíli vyvedl. Znovu jsem se po takových setkáních nadechla, zdvihla hlavu, uvěřila, že bude líp. Víra Tvá tě uzdravila, traduje se. A člověk věří jen tomu, čemu sám chce. Jako se střídá den s nocí, vivaldovská čtyři roční období, i život je mnohotvárný. I lidský život střídá – někdy spravedlivě, jindy méně – dobrá a špatná údobí. To proto, aby se človíček náhodou těmi krásnými prožitky moc nenamlsal a nechtěl je každý všední den. Od čeho by pak byly neděle, státem uznané svátky? S tímhle pohledem na běh světa jsem přijímala ta setkávání a potkávání pokorněji.

Mám přemýšlivou snachu. Když ve vzácných chvílích svého volna přečetla moje životní kotrmelce – sepsala jsem na sklonku života svoji nejednoduchou cestu tímhle světem, nazvala jsem ji Putování za tympiánem, a protože to měla být poctivá, otevřená zpověď pro moje syny, nevyhnula jsem se z toho, co mne potkalo, naprosto ničemu – dala mi k Ježíšku drobnou knížku se svou dedikací. Citlivě přečetla ty moje milníky hledání štěstí i prožitých bojů za holou existenci, i ta oddechová, okouzující setkávání. I potkávání, žadonící o výmaz. Pochopila přesně podstatu těch dvou pojmů. Dovolím si ji ocitovat, je to výstižný úvod do mých podivuhodných příběhů: „Memoárové postavy – ač to někdy až nevypadá – jsou zcela reálné. Ludmiliným životem prošly, proběhly či prožily se, nechaly se obohatit. Zapůsobily, odešly či odpadly, nebo se i rozplynuly.“ Ano, každý příběh té charakteristice přitaká. Příchody, odchody, návraty. Ztráty i nálezy. Doufání i zklamávání. Smích a pláč. S někým naděje, s jiným zoufání. Není malých či velkých rolí. Záleží jen v jakém čase a v jaké kondici nás najdou. Jak si s těmi druhými „pasujeme.“

Miluji moře. Jeho věčnou proměnlivost, rozbouřené, vzedmuté, hučící hladiny i jemně šumivé převalování vlnek s ladnými křivkami letu racků, křižujících ukřičeně oblohu za každého počasí. V jemném písku chladného, krásného Baltu jsem dlouhé hodiny sledovala málem

nepostižitelné mechanismy pohybu miliard mikroskopických zrníček, omletých mořskou vodou, vypálených žhnoucím sluncem, ochlazených ničivými zimními větry. To prosakování, propadání, mizení a nové vynořování, přeběhl brouček a za vteřinu nebyl, vsáčky ho pod povrch ty téměř nezachytitelné přesuny. Nikdy jsem nebyla na Sahaře, ale filmové záběry na neuvěřitelné přemísťování suchého písku, vytvářejícího neskutečně rychle fantazijní nové útvary, mne znovu a znovu udivují. Něco důvěrně známého ve mně evokují. Letící písek připomíná tu miniaturní zkázonosné žiletky v pohybu, jindy hromadný výlet pavoučků babího léta. Písek má jinou strukturu než přemrzlý sníh a přesto oba v tom šíleném letu vzbuzují stejné asociace. Změnu děje, výměnu dekorací. Prořezávají vzduch, vzbuzují až nepříjemné pocity. Jako něco, co nelze ovládnout, musíte se jen fascinovaně dívat. Nemůžete ději zabránit. Ani jedno ani druhé pro Vás nemá pochopitelný cíl, jen se nechává nádherně unášet někam do nepoznaných dálek. Všechno je hned zcela jiné, i mnohá setkávání Vás zavedou do snových, nepoznaných krajín, nečekaných situací. Neuvěřitelně kopírují život. Pro mne mají přímo magnetickou, osudovou přitažlivost. Přijdou a Vy s nimi nemůžete nic dělat, jsou tady, musíte se jimi prožít, probolet, prošít, proplakat i prosmát, promilovat, proštětit, projít, proploužit i proletět, jen cesta zpátky není. Na konci příběhu jste zase o něco jináci. Něco do Vás vstoupilo, něco odešlo. Skutečně člověk dvakrát nevstoupí do stejné řeky Všechno ten nezachytitelný pohyb životních dějů představuje tekoucí písky. Ty sypké, pohyblivé písky, jejichž vznik i konec je jako sám život. Nevypočitatelný.

Vyústění některých příběhů je nečekané, aspoň ve srovnání s mými životními zásadami. Kdo už prošel kousek pozemské cesty, ví, že občas je situace tak složitá, že vžitě představy musí na chvíli „do háje“. Chcete dosáhnout cíle, ale protivník je silnější, chvíle zapeklitá, jste v nevýhodné pozici, sami sebe přemlouváte, že byste měli aspoň kousek ustoupit, nemáte-li si rozbít hlavu. Jsem nejen podrobivá, ale i nečekaně energická, měla bych tedy životem projít bez větších karambolů. Přesto jsem tak neprošla. Neměla jsem nouzi o ctitele a přesto jsem skutečnou lásku nenašla. Jsou takoví lidé – sudičky se někde zapomnětlivě či příliš přejícně předaly, a tak co chybělo, uždibly právě tady. Ať nenaříká - má vlastně tenhle košík až do vršku, musí se to někde vyrovnat – jak by k tomu přišli jiní? Po zmařené první lásce a ošklivém rozvodu jsem těm dobrým vilám občas pilně napomáhala ten nepoměr utvrdit. Uvědomila jsem si to na fest poprvé, když mi přítel, doktor Figar řekl, že nejsem jednoduchý partner. Jsem prý - podle situace – příliš zásadová, příliš tolerantní, příliš samostatná, příliš pokroková, příliš hodná, příliš všestranná, příliš vybočuji z řady. A já myslela, že když mám v symbióze jak tu modrou punčochu tak svědomitou hospodyňku, že jsem ve výhodě. Dal, a nejen on, důraz na to slůvko „příliš“ před každým pojmenováním. Běžný muž chce většinou ženu tak trochu kousek od všeho uvedeného, ale jen malinko, čeho je vlastně moc, toho je příliš. Figarova kapitola o tom výstižně vypovídá. Chtěl ženu, která by mu dělala múzu i spoluvytvářela domov, byla citlivou milenkou i všestrannou paní domu. Všechno to u mne s nadšením našel, popisuje to v dlouhém dopise. Ale lekala ho moje tehdejší samostatnost, nezávislost na muži. Nevěděl, co ji po rozvodu způsobilo. Něco podobného mi po sedmadvaceti letech napsal i můj mnohaletý „anděl strážný“. Že se trochu obával té mé cílevědomosti, životní energie a síly. Ani jeden z těch, co mne takhle charakterizovali si neuvědomili, že právě to a v tom množství byly vlastnosti, které je ke mně přitahovaly. A mně pomáhaly překonávat ty příliš tísnící osudové plůtky. Neoplývala jsem nikdy oslnivou krásou, muži se ke mně přimykali až po bližším seznámení. Možná si rozporu ve svém chování ani nevšimli. Byla jsem prostě jiná. A jinakost nejen přitahuje, ale i odrazuje. Poznání té dvojsečnosti diktovalo chování i mně, včetně občas problematického dodržování mých zásad. Občasné vystrkání do háje se jim nelíbilo a pobývání v neháji mně mockrát zkomplikovalo život. Chtěla jsem občas to zakletí zlomit. Tyhle momenty spoluvytvářely moje buď překrásné, nebo naopak kalamitní, dramatické příběhy.

Záleží na nás, jak po jejich odeznění budeme působit na své okolí. Co v nás zůstane, rovno pečetí, zvyšující či snižující naši skutečnou cenu. Myslím pochopitelně tu vnitřní. Pokud jde o tu vnějšíkovou, někomu sluší nejen pár pih, ale i ty – kdysi bolestivé – jizvy.